



Gemeente
Hoogeveen

Structuurvisie Hoogeveen 2.0



Structuurvisie Hoogeveen 2.0

**Een geactualiseerde visie voor 2015-2030 op de ruimtelijke
ontwikkeling van Hoogeveen**

Gemeente Hoogeveen
Oktober 2012
Projectleider: Suze Gerritsma

INHOUD

VOORWOORD	7
SAMENVATTING	9
1. INLEIDING	15
<i>Waarom ligt er na de Structuurvisie van 2004 nu een actualisatie? Wat willen we ermee bereiken en hoe is de visie tot stand gekomen?</i>	
2. DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN	21
<i>Welke demografische ontwikkelingen zijn relevant voor de ruimtelijke ontwikkeling van Hoogeveen?</i>	
3. HOOFDAMBITIES	27
<i>Welke hoofdambities kent de Structuurvisie? Is er een wijziging anno 2012?</i>	
THEMA'S	
<i>Wat zijn per thema de ambities, de visie en de ontwikkelingen? Welk beleid of welke visies zijn relevant? Welke aandachtspunten zijn er voor de uitvoering?</i>	
4. WONEN	29
5. VOORZIENINGEN	35
6. BEDRIJVIGHEID	39
7. BEREIKBAARHEID	47
8. LANDSCHAP	51
9. DUURZAAMHEID	57
10. UITVOERING	61
<i>In hoeverre kan Hoogeveen de ruimtelijke ambities uitvoeren? Welke rollen en strategieën van de gemeente passen daarbij?</i>	
11. BRONNEN	73
12. BIJLAGE	74

VOORWOORD

Nieuwe ontwikkelingen en trends maken het nodig om regelmatig de vastgestelde beleidskaders onder de loep te nemen. Vraag daarbij is of we nog steeds in de goede richting koersen of dat op basis van de ontwikkelingen en trends bijsturing nodig is. Dat hebben we nu ook gedaan voor de fysieke structuurvisie. Het resultaat ligt voor u in deze oplegnotitie 'Structuurvisie Hogeveen 2.0'. We hebben er bewust voor gekozen om de bestaande structuurvisie 'Hogeveen ruim gezien 2015-2030' alleen op onderdelen bij te stellen. De kern van de originele visie blijft namelijk ook nu nog recht overeind, namelijk: duurzame kwaliteit. Een aanvulling doet ook meer recht aan de visie die in 2004 is vastgesteld na een gedegen samenspraak tussen inwoners, organisaties, bedrijven, gemeenteraad en college.

De fysieke structuurvisie is leidend voor het hele grondgebied van de gemeente en heeft dwarsverbanden met de economische, sociale- en veiligheidsvisie. Trends en ontwikkelingen dwingen ons nu opnieuw vooruit te kijken. De toekomst kunnen we niet voorspellen, maar we nemen wel onze verantwoordelijkheid voor de toekomst. Daarom bepalen we nu opnieuw de hoofdrichting die we uitgaan met onze ruimtelijke ontwikkeling. Dat betekent keuzes maken. De Hogeveense uitgangspunten Duurzaamheid, Ambitie en Kwaliteit blijven daarbij onveranderd van kracht. Net als onze ambitie voor een aantrekkelijke en dynamische gemeente met een goed voorzieningenniveau en een belangrijke regionale functie. De keuzes in de 'Structuurvisie Hogeveen 2.0' passen dan ook binnen het collegeakkoord 'Samen naar een nieuw evenwicht'.

Want we staan er als gemeente niet alleen voor en kunnen het ook alleen niet doen. We blijven samenwerken met onze inwoners en maatschappelijke partners. De gemeente faciliteert en regisseert de uitvoering van de structuurvisie en zoekt nadrukkelijk de samenwerking met het maatschappelijk middenveld en de markt. We willen vooraf heldere kaders geven en daarna zoveel mogelijk ruimte geven voor initiatieven. Alleen samen komen we tot een nieuw evenwicht: een aantrekkelijke gemeente, waarbij kwaliteit en duurzaamheid leidend zijn, met volop ruimte voor eigen initiatief!

Met vriendelijke groet,

Anno Wietze Hiemstra
wethouder





SAMENVATTING

Aanleiding

De aanleiding voor de actualisatie van de fysieke Structuurvisie “Hoogeveen ruim gezien 2015-2030” is een wettelijke verplichting. De huidige Structuurvisie is geen structuurvisie in de zin van de Wet ruimtelijke ordening (Wro juli 2008). Er is voor gekozen geen nieuwe Structuurvisie op te stellen, maar de bestaande Structuurvisie Hoogeveen ruim gezien 2015-2030 op onderdelen bij te stellen. Het resultaat staat in deze oplegnotitie Structuurvisie Hoogeveen 2.0 met de structuurvisiekaart Hoogeveen 2015-2030.

Duurzame kwaliteit is de rode draad voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Hoogeveen in de jaren tot 2030. De gemeente gaat uit van een beheerste groei naar 57.000 tot 58.000 inwoners in 2030. De oude prognose van 59.000 is daarmee bijgesteld. Om deze groei te kunnen realiseren is ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid nodig.

Structuurvisie

Een structuurvisie beschrijft de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid en geeft antwoord op vragen als: welke ontwikkelingen zijn gewenst, wat is realistisch en uitvoerbaar en waar moeten ontwikkelingen plaatsvinden? De structuurvisie geeft aan hoe Hoogeveen in de toekomst omgaat met thema's als wonen, voorzieningen, bedrijvigheid, bereikbaarheid, landschap en duurzaamheid. Beperkte financiële middelen dwingt de gemeente de komende jaren keuzes te maken. De overheid zal steeds meer terugtreden en initiatieven over laten aan de markt.

De gemeenteraad stelt de Structuurvisie vast. Deze is alleen bindend voor de gemeente zelf, inwoners kunnen er geen directe rechten aan ontleneren. Doorwerking van de Structuurvisie vindt plaats in bestemmingsplannen, dat zijn juridisch bindende plannen met rechten en plichten voor zowel overheid als burger.

Thema's ruimtelijk beleid

De thema's zijn: wonen, voorzieningen, bedrijvigheid, bereikbaarheid, landschap en duurzaamheid.

Wonen

De focus van woningbouw ligt de komende jaren op inbreiding in de stad. Er is behoefte aan wervende woonmilieus met daarin ook betaalbare, levensloopbestendige woningen. Daarnaast

kiezen we voor geconcentreerde groei bij de dorpen en in het landelijk gebied, passend bij de vraag. Voor het landelijk wonen zijn er kansen in de landgoederenzone en de kanalenzone. De oude plannen van havens in de kanalenzone en grote landschapsinvesteringen wordt losgelaten. Er wordt ingezet op kleinschalige initiatieven. Het bebouwen van het Hollandsche Veld, Nijstad en Alteveer nabij de snelweg vervalt. Voor verdichting van de linten Hollandscheveldse Opgaande en Zuideropgaande blijven we ruimte bieden.

Voorzieningen

Hoogeveen blijft inzetten op het behouden en versterken van regionale voorzieningen in de kern Hoogeveen zoals (voortgezet, speciaal)onderwijs, sport, cultuur en zorg.

De focus komt te liggen op voorzieningen die bijdragen aan de maatschappelijke doelen. Leidend principe is de inhoudelijke samenwerking en logische clustering. De focus wordt dus verlegd van stenen naar inhoud. Beperkte financiële middelen vraagt om het maken van keuzes die leiden tot effectieve investeringen.

Bedrijvigheid

Hoogeveen beschikt over voldoende bedrijven- en kantorenterreinen. In de stadsrandzone is geen behoefte meer aan een extra bedrijventerrein middels de Hellende Velden. Ruimte om te ondernemen wordt ook geboden door verruiming van functies in vrijkomende agrarische bebouwing en via werken aan huis. Bij bedrijvigheid wordt rekening gehouden met landelijke normen¹ wat betreft regionale afstemming en hergebruik van bestaande bebouwing.

Of er behoefte zal zijn aan woon-werklocaties in de Groene Ketting van de stadsrandzone is nog niet te voorzien. Afhankelijk van de behoefte wordt dit in een gebiedsontwikkeling opgepakt.

Verder stimuleert Hoogeveen in brede zin de mogelijkheden in het landelijk gebied voor recreatie en toerisme, schaalvergroting in de landbouw en energieproductie, mits stedenbouwkundig en landschappelijk goed ingepast.

¹Deze normen zijn vastgelegd in de SER ladder: deze omvat afwegingscriteria voor de ontwikkeling van de functies wonen, infrastructuur en bedrijvigheid, ontwikkeld door de SER (Sociaal-Economische Raad) en overgenomen door de rijksoverheid. Kern ervan is regionale afstemming en hergebruik van bebouwde ruimte.

Bereikbaarheid

Hoogeveen heeft aandacht voor duurzame mobiliteit door gebruik van de fiets en het openbaar vervoer te bevorderen, als alternatief voor de auto. Hoogeveen blijft inzetten op het verbeteren van de doorstroming van het verkeer op de hoofdwegen.

Landschap

Met landschap bedoelen we hier de diverse landschappen van Hoogeveen: stad, dorpen en buitengebied. Het landschap is de drager van de ruimtelijke kwaliteit.

In Hoogeveen ligt de ruimtelijke uitdaging bij herstel van structuren en bij een duurzame transformatie (herstructureren, herbestemmen, vervangen) van bestaande bebouwing (wonen, bedrijventerrein).

Er is blijvende aandacht voor groen-, en watersystemen. Het stadsrandgroen en binnenstedelijk groen willen we koppelen om de biodiversiteit te verbeteren en de beeldkwaliteit van de stad te versterken. Om weersextremen zoveel mogelijk op te kunnen vangen zal er voldoende waterberging moeten zijn. Het water terugbrengen in de stad bij de Willemskade is echter geen haalbare optie.

Landschappelijk ligt er een opgave in het vinden van gebieden voor schaalvergroting in de landbouw en voor energieopwekking. Op diverse plekken liggen er kansen, mits stedenbouwkundig en landschappelijk goed ingepast.

Duurzaamheid

Een rode draad in de Structuurvisie is duurzaamheid. Hoogeveen streeft naar een ecologische, economische en sociale duurzaamheid. Een leefomgeving waarin de kwaliteit van leven voor inwoners en bedrijven nu en voor de toekomst geborgd is. Voor een leefbare en duurzame samenleving zijn energiebesparing, gebruik van duurzame energie, vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen en materiaalkeuze belangrijke uitgangspunten voor Hoogeveen.

De leefomgeving moet de lange-termijnveranderingen in het klimaat en weersextremen zo veel mogelijk kunnen opvangen door vergroening en voldoende waterberging. Groen en water krijgen aandacht vanwege de rol bij een veranderend klimaat, maar ook om de biodiversiteit en aantrekkingskracht van Hoogeveen te vergroten.

Financiële doorrekening

Een nieuw onderdeel bij de structuurvisie is de uitvoeringsparagraaf. Een structuurvisie dient (Wro) realistisch en uitvoerbaar te zijn. De uitvoeringsparagraaf geeft inzicht daarin.

Per thema zijn alle ambities en visies in deze structuurvisie en aanhangende deelstructuurvisies globaal doorgerekend. De doorrekening laat zien dat voor de periode 2012 - 2030 ongeveer 340 miljoen euro nodig is voor uitvoering van de Structuurvisie. De gemeente staat niet alleen voor deze financiële opgave. Verwacht wordt dat de markt een deel van de ontwikkelmogelijkheden gaat oppakken en de hiermee gemoeide kosten zal dragen. Ook zullen de subsidiemogelijkheden zoveel mogelijk worden benut.

In de meerjarenbegroting van 2012 – 2015 is voor uitvoering van de structuurvisie een bedrag van ruim 94 miljoen opgenomen. Voor de periode 2015 -2030 zal de overige 246 miljoen euro komen uit het gemeentelijk budget, de markt en subsidies.

Belangrijke voorwaarde bij de uitvoering van de structuurvisie is dat de gemeente de juiste strategie hanteert en daar waar nodig keuzes maakt.

Sturing op de uitvoering

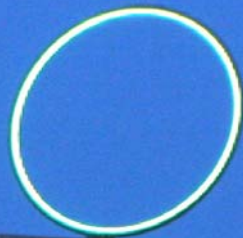
Voorafgaand aan de Voorjaarsnota zal telkens een Uitvoeringsprogramma Structuurvisie worden opgesteld. Daarin staan de concrete beleidsinspanningen en projecten voor de eerstvolgende vier jaren. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en waar nodig aangepast. Het uitvoeringsprogramma is een bron voor de Voorjaarsnota en Programmabegroting en maakt deel uit van de planning- en controlcyclus. De uitvoeringsplannen per thema voeden het uitvoeringsprogramma Structuurvisie.

Strategieën

Grondbeleid is maatwerk. Per situatie wordt een ontwikkelstrategie bepaald, waarbij de gemeente kiest voor een actieve, faciliterende of passieve rol. In ieder geval is het belangrijk te beschikken over geschikte locaties en flexibele bestemmingsplannen.

Welke strategie de gemeente inzet om de ambities uit de Structuurvisie te realiseren, is vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2011- 2015. De nota Grondbeleid is onlosmakelijk verbonden met de Structuurvisie. De wijze waarop de gemeente haar kosten verhaalt, is eveneens vastgelegd in de nota Grondbeleid.

amboer



1. INLEIDING

Waarom ligt er na de Structuurvisie van 2004 nu een actualisatie? Wat willen we ermee bereiken en hoe is de visie tot stand gekomen?

De fysieke structuurvisie “Hoogeveen ruim gezien 2015-2030” is eind december 2004 vastgesteld door de gemeenteraad. De visie op ruimtelijk Hoogeveen is destijds tot stand gekomen in een intensief en interactief proces met raad en bevolking. De rode draad in deze breed gedragen visie is kiezen voor duurzame kwaliteit. Zowel het brede draagvlak als het thema duurzame kwaliteit zijn uitgangspunten geweest bij de actualisatie.

De Structuurvisie uit 2004 is nog steeds een inspirerende, ambitieuze, integrale ruimtelijke visie, die in stand blijft en met dit document “Structuurvisie Hoogeveen 2.0” op onderdelen wordt bijgesteld². Redenen hiervoor zijn gewijzigde inzichten en nieuwe ontwikkelingen. Een nieuw onderdeel is de uitvoeringsparagraaf (hoofdstuk 10). Eens in de vijf jaar of eerder als daartoe aanleiding is, actualiseren we de Structuurvisie.

De afgelopen jaren zijn flinke stappen gezet in het realiseren van de ambities uit de structuurvisie van 2004. Projecten zoals woningbouw dorpen, stadscentrum, herstructurering de Wieken, Bentinckspark, stationsgebied enz. hebben daaraan bijgedragen. Hoogeveen is op de goede weg, maar het is ook van belang om te kijken waar eventuele bijstelling nodig is. Beperkte financiële middelen dwingt de gemeente de komende jaren keuzes te maken. De overheid zal steeds meer terugtreden en initiatieven over laten aan de markt.

Oplegnotitie

Kortom, er is geen nieuwe Structuurvisie opgesteld, maar de bestaande Structuurvisie Hoogeveen ruim gezien 2015-2030 is bijgesteld. Het resultaat staat in deze oplegnotitie Structuurvisie Hoogeveen 2.0 .

² Voor deze actualisatie hebben we met name gekeken naar het hoofdstuk ‘Steigers’ uit het document van 2004, waarin de visie wordt samengevat.

Leeswijzer

Dit document begint met een voorwoord en een samenvatting van de Structuurvisie Hoogeveen 2.0. In de inleiding in hoofdstuk 1 staat aangegeven waarom een actualisatie plaatsvindt van de Structuurvisie Hoogeveen ruim gezien 2015-2030.

In hoofdstuk 2 wordt de demografische ontwikkeling beschreven welke relevant is voor de ruimtelijke ontwikkeling van Hoogeveen.

Hoofdstuk 3 geeft de hoofdambities van de Structuurvisie aan en een kleine bijstelling.

In hoofdstuk 4 tot en met 9 staan de thema's uitgewerkt. Per thema zijn de ambities en de visie uit 2004 samengevat. De ontwikkelingen zijn aangegeven en of dit leidt tot een bijstelling van de ambitie en visie anno 2012. Verder staat daar relevant beleid beschreven, de regio functie en de aandachtspunten voor de uitvoering.

Tot slot geeft hoofdstuk 10 aan hoe de visie gerealiseerd kan worden.

In de bijlage is de Structuurvisiekaart Hoogeveen 2015 - 2030 te vinden als ruimtelijke vertaling van de Structuurvisie Hoogeveen 2.0.

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor de actualisatie van de fysieke Structuurvisie Hoogeveen 2015-2030 is een wettelijke verplichting. De huidige Structuurvisie is geen structuurvisie in de zin van de Wet ruimtelijke ordening (Wro juli 2008). Daarvoor zijn twee redenen:

1. De visie is destijds vastgesteld als visie en niet als structuurplan en valt daarmee niet onder het overgangsrecht.
2. De Wro verplicht inzichtelijk te maken hoe de ambities uit de Structuurvisie en de daarop gebaseerde deelvisies (zoals de Woonvisie) worden gerealiseerd. In de uitvoeringsparagraaf (hoofdstuk 10) wordt ingegaan op deze realisatiestrategie en op de financiële haalbaarheid.

1.2 Wat is een structuurvisie?

De wettelijke basis voor een ruimtelijke structuurvisie staat in artikel 2.1 Wet ruimtelijke ordening (Wro). Een structuurvisie beschrijft de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid en geeft antwoord op vragen als: welke ontwikkelingen zijn gewenst, wat is realistisch en uitvoerbaar en waar moeten ontwikkelingen plaatsvinden? De structuurvisie geeft aan hoe Hoogeveen in de toekomst omgaat met thema's als wonen, voorzieningen, bedrijvigheid, bereikbaarheid, landschap en duurzaamheid. De gemeenteraad stelt de Structuurvisie vast. Deze is alleen bindend voor de gemeente zelf,

inwoners kunnen er geen directe rechten aan ontleen. Doorwerking van de Structuurvisie vindt plaats in bestemmingsplannen, dat zijn juridisch bindende plannen met rechten en plichten voor zowel overheid als burger. De tekst van de structuurvisie en de structuurvisiekaart worden digitaal beschikbaar gesteld.

1.3 Doelstelling

Formeel

Het formele doel is het vaststellen door de gemeenteraad van deze oplegnotitie Structuurvisie Hoogeveen 2.0 met de structuurvisiekaart Hoogeveen 2015-2030. Hoogeveen voldoet daarmee aan de eisen van de Wro. De notitie is aanvullend op de fysieke Structuurvisie Hoogeveen ruim gezien 2015-2030.

Inhoudelijk

Het inhoudelijke doel van de Structuurvisie is voor de toekomst ruimte en structuur bieden aan veranderingen en nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied, de dorpen en de stad. Rode draad in de visie is kiezen voor duurzame kwaliteit.

1.4 Rijks- en Provinciaal beleid

De structuurvisie vraagt afstemming met hogere regelgeving van het rijk en de provincie. Het strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling op rijksniveau is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, ondermeer de opvolger van de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. Het kader op provinciaal niveau is de Omgevingsvisie Drenthe, vastgesteld 2 juni 2010.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Het Rijk zet het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid in voor een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland. Het Rijk laat meer over aan gemeenten en provincies. Dit betekent minder nationale belangen en eenvoudigere regelgeving. Om zorgvuldig ruimtegebruik te bevorderen wordt ingezet op duurzame verstedelijking (SER ladder). In het mobiliteitsbeleid komt de gebruiker centraal te staan en wordt de bereikbaarheid zeker gesteld. Daarnaast wil het Rijk inwoners een veilige en gezonde leefomgeving bieden met een goede milieukwaliteit, zowel in stedelijk als landelijk gebied waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden blijven. Het aandeel van duurzame energiebronnen voor de opwekking en transport in de totale energievoorziening moet omhoog.

Omgevingsvisie Drenthe

De Omgevingsvisie beschrijft de visie op Drenthe voor de periode tot 2020. De provincie geeft aan dat Drenthe moet blijven bruisen. Een provincie waar het goed wonen en werken is en waar voldoende te doen is voor jong en oud. De kernkwaliteiten van Drenthe moeten we behouden en waar mogelijk versterken. Tegelijkertijd blijven nieuwe ontwikkelingen mogelijk. De kernkwaliteiten van Drenthe zijn rust, ruimte, natuur en landschap, oorspronkelijkheid (authenticiteit, Drents eigen), naoberschap, menselijke maat, veiligheid en kleinschaligheid (Drentse schaal).

De provincie ziet vijf belangrijke ontwikkelingen in de periode tot 2020:

- demografische ontwikkelingen;
- klimaatverandering;
- afname biodiversiteit;
- transitie naar een kennis- en netwerkeconomie;
- transitie naar een duurzame energievoorziening.

Hoogeveen is volgens de omgevingsvisie:

- een logistiek centrum voor het wegtransport door zijn ligging aan de A28 en A37;
- een centrumgemeente;
- een plaats met culturele voorzieningen, die worden versterkt;
- een gemeente die hard werkt aan een aantrekkelijk centrum om te wonen en te verblijven;
- een gemeente die unieke woonmilieus creëert, passend bij de gebiedskenmerken.

1.5. Proces

De notitie Structuurvisie Hoogeveen 2.0 is tot stand gekomen in drie stappen:

1. Inventarisatiefase:
Onderzoek en analyse van de Structuurvisie van 2004, van de deelvisies, rijks- en provinciaal beleid en van de ontwikkelingen per thema
2. Ontwerpfase:
Opstellen van de notitie Structuurvisie Hoogeveen 2.0 inclusief uitvoeringsparagraaf en structuurvisiekaart Hoogeveen 2015-2030
3. Vaststellingsfase:
Ter inzagelegging van de notitie voor zienswijzen en uiteindelijk vaststelling door de gemeenteraad.



2. DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

Welke demografische ontwikkelingen zijn relevant voor de ruimtelijke ontwikkeling van Hoogeveen?

In dit hoofdstuk staat de bevolkingsontwikkeling en prognose vanaf 2000 tot 2030/2031 van Hoogeveen. Verder is er een overzicht van de bevolkingsamenstelling, de huishoudensontwikkeling en de opbouw over de verschillende kernen van de gemeente Hoogeveen.

De demografische ontwikkelingen zijn de basis voor de ruimtelijke ontwikkelingen van Hoogeveen.

Ze zijn van belang bij de beantwoording van vragen zoals:

- Is er behoefte aan woningbouw?
- Is er voldoende draagvlak om voorzieningen in stand te houden?
- Zijn er voldoende arbeidskrachten voor de bedrijven?
- Welke vergrijzing komt er op ons af? enz.

Bevolkingsontwikkeling 2000 - 2010

Tabel 1 Ontwikkeling bevolkingsaantal per kern 2000 – 2010 (bron: statistische jaargids gemeente 2010)

Kern	Inwoners 2000	Inwoners 2010	Aandeel o.b.v. bevolking (2010)	Groei / Krimp
Alteveer & Nijstad	244	215	0,4%	13,5%
Fluitenbergh	491	509	0,9%	3,7%
Nieuw Moscou	533	557	1,0%	4,5%
Industriegebieden	750	585	1,0%	22%
Stuifzand	627	600	1,1%	4,3%
Tiendeveen	790	751	1,4%	4,9%
Nieuweroord	915	920	1,7%	0,5%
Nieuwlande	1.349	1.362	2,5%	1%
Pesse	1.783	1.768	3,2%	1%
Noordscheschut	2.013	2.010	3,7%	0%
Elim	2.386	2.462	4,5%	3,2%
Hollandscheveld	4.232	4.463	8,1%	5,5%
Hoogeveen	36.665	38.638	70,5%	5,4%
Totaal	52.795	54.840	100%	3,9%



Krimp



Gelijk



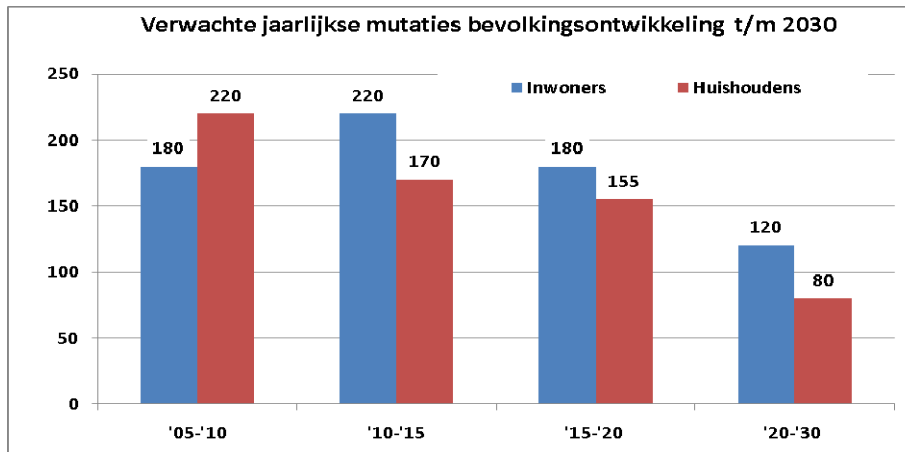
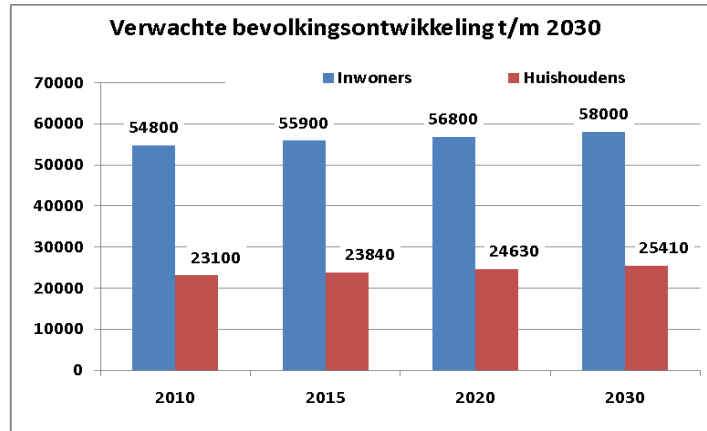
Groei

Tussen de kern Hoogeveen en de dorpen bestaat een duidelijk verschil in de bevolkingsgroei. Het aantal inwoners van de kern Hoogeveen nam sinds 2000 toe met 2.000 personen, in de dorpen ligt dit beduidend lager.

Bevolkingsgroei zet door, maar minder hard

Zoals de tabel hieronder laat zien, is er volgens de prognose van de provincie sprake van een blijvende groei, maar wel met een dalende trend. Hoogeeven groeide de afgelopen jaren beheerst. De prognose van de provincie gaat uit van verdere groei naar circa 58.000 inwoners in 2030. De beoogde groei in de Structuurvisie 2004 naar 59.000 inwoners lijkt niet langer haalbaar.

Tabel 2 Bevolkings- en huishoudensontwikkeling tot en met 2030



Tabellen Bevolkingsgroei: Bronnen CBS (2005 en 2010), gemeente Hoogeeven, provincie Drenthe (prognose XVII)

Met de groei van het aantal inwoners neemt ook het aantal huishoudens in de gemeente toe. Vanaf 2010 gaat het om ca. 2.400 huishoudens extra tot 2030. De prognose houdt rekening met groei vanuit Hoogeveen zelf en van buiten.

Wel vergrijzing, geen ontgroening

Landelijk zien we vergrijzing (meer ouderen) samengaan met ontgroening (minder jongeren). In de gemeente Hoogeveen zien we wel vergrijzing, maar nauwelijks ontgroening. Het aantal kinderen en jongeren blijft naar verwachting stabiel, ook op langere termijn. De groep 35-54 jarigen krimpt fors. Belangrijk is dat deze groep steeds minder uit traditionele gezinnen met kinderen bestaat. De groei van Hoogeveen wordt vrijwel geheel gevoed door de groep 65-plussers. Vooral na 2020 groeit die groep snel en neemt ook het aantal 75-plussers snel toe.

In de tabellen 2 en 3 staat de bevolkingsgroei en bevolkingssamenstelling tot en met 2031. De gemeente Hoogeveen groeide de afgelopen jaren beheerst, van ruim 53.900 inwoners in 2005 naar ruim 54.800 inwoners in 2010. De prognose van de provincie Drenthe gaat uit van verdere groei naar circa 55.900 in 2015, 56.800 inwoners in 2020 en 58.000 inwoners in 2030. De groei van het aantal inwoners zwakt daarmee langzaam af. De groei tot en met 2031 van de provincie Drenthe is iets optimistischer dan de statische gegevens van de gemeente Hoogeveen. Deze prognose komt uit op 57.240 inwoners in 2031. Uitgangspunt blijft beheerste groei, of het 56.000, 57.000 of 58.000 inwoners wordt, heeft geen invloed op de gemaakte keuzes in deze structuurvisie.

In tabel 4 staat de huishoudensontwikkeling. De kern en de dorpen laten een groei, lichte groei of stabilisatie zien. Ter aanvulling op de tabel, de krimp vindt plaats in het landelijk gebied.

N.B. Tijdens de terinzagelegging van deze structuurvisie is bevolkingsprognose XVIII van de provincie Drenthe uitgekomen. De bevolkingsprognose voor Hoogeveen komt in 2030 uit tussen de 56.000 en de 57.000.

Tabel 3 Bevolkingsprognose Hoogeveen totaal 2011 - 2031 (statistische jaargids gemeente 2010)

Leeftijd	Inwoners 2011	Inwoners 2031	Groeipercentage
< 25 jaar	16.243	16.626	2,4%
25 – 34 jaar	6.539	6.688	2,3%
35 – 54 jaar	15.107	13.370	-11,5%
55 – 64 jaar	7.280	7.272	- 0,1%
65 +	9.532	13.284	39,4%
Totaal	54.881	57.240	4,3%

Tabel 4 Huishoudensontwikkeling per kern 2015 – 2030 (woonvisie Hoogeveen 2011)

Kern	Groei / Krimp in de periode 2011 - 2030
Fluitenberg	Groei
Z-Opgaande / Nw Moscou	Lichte groei
Stuifzand	Lichte groei
Tiendeveen	Lichte groei
Nieuweroord	Lichte groei / stabilisatie
Nieuwlande	Lichte groei / stabilisatie
Pesse	Groei
Noordscheschut	Groei
Elim	Lichte groei / stabilisatie
Hollandscheveld	Groei
Hoogeveen	Groei
Totaal	Groei



3. HOOFDAMBITIES

Welke hoofdambities kent de Structuurvisie? Is er een wijziging anno 2012?

De hoofdambities van de Structuurvisie 2004 zijn:

Hoogeveen zet in op beheerste groei om in de toekomst de aanwezige voorzieningen in stand te kunnen houden. De groei die wordt voorzien is naar 59.000 inwoners in 2030.

Hoogeveen wil haar positie versterken als uitnodigende woon- en werkgemeente en als goede centrumgemeente door een algehele ruimtelijke kwaliteitsverbetering.

Deze kwaliteitsverbetering is in ieder geval verbonden aan de cultuurhistorie. Hoogeveen wil de verborgen kwaliteiten en waarden van landschap, dorpen en stad aan de oppervlakte brengen en versterken.

De hoofdambities blijven anno 2012 ongewijzigd, met die uitzondering dat we een groei voorzien tussen de 57.000 en 58.000 inwoners in 2030 (niet 59.000).



THEMA'S

Wat zijn per thema de ambities, de visie en de ontwikkelingen? Welk beleid of welke visies zijn relevant? Welke aandachtspunten zijn er voor de uitvoering?

4. WONEN

4.1 Ambitie wonen

De ambitie uit 2004 luidt:

Hoogeveen is een goede woongemeente met wervende woonmilieus.

Deze ambitie blijft anno 2012 ongewijzigd.

4.2 Visie wonen

De visie uit 2004 is:

Er moet gebouwd worden voor zowel de inwoners van Hoogeveen als de instromers van buiten.

Door een stevige verdichting en herstructurering van delen van de kern van Hoogeveen kunnen alle woningen binnen de huidige grenzen gebouwd worden. Voor de dorpen en landelijk wonen is voldoende ruimte.

Hoofdkeuzes wat wonen betreft zijn het ruimte bieden aan landelijk wonen in het buitengebied en het ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen in en bij alle dorpen. De prioriteiten voor de stad zijn inbreiding enerzijds en herstructurering van het centrum en de naoorlogse woonwijken anderzijds.

Voor landelijk wonen zijn er kansen in de Landgoederenzone, de Kanalenzone, het Hollandsche Veld en Nijstad. De woonkansen voor de dorpen zijn afhankelijk van het landschapstype. Onderscheid daarbij is in de Velddorpen (Elim, Hollandscheveld,

Zuideropgaande/Nieuw Moscou, Nieuwlande), Kanaaldorpen (Nieuweroord, Noordscheschut, Tiendeveen) en Zanddorpen (Fluitenberg, Pesse, Stuifzand).

Anno 2012 is een bijstelling van de visie nodig vanwege de ontwikkelingen rond het thema wonen en de afzwakkende groei van het aantal inwoners:

De focus van woningbouw ligt de komende jaren op de stad. Daarnaast kiezen we voor geconcentreerde groei bij de dorpen en in het landelijk gebied, passend bij de vraag. Voor het landelijk wonen zijn er kansen in de landgoederenzone en de kanalenzone. De oude plannen van havens in de kanalenzone en grote landschapsinvesteringen wordt losgelaten. Er wordt ingezet op kleinschaliger initiatieven. Het bebouwen van het Hollandsche Veld, Nijstad en Alteveer nabij de snelweg vervalt. Voor verdichting van de linten aan het Hollandscheveldse Opgaande en Zuideropgaande blijven we ruimte bieden.

4.3 Ontwikkelingen wonen

Bevolkingsgroei zet door, maar minder hard

Zoals in hoofdstuk 2 is te lezen, is er sprake van een blijvende bevolkingsgroei, maar wel met een dalende trend. Met de groei van het aantal inwoners neemt ook het aantal huishoudens in de gemeente toe. Vanaf 2010 gaat het om ca. 2.400 huishoudens extra tot 2030. De prognose houdt rekening met groei vanuit Hoogeveen zelf en van buiten.

Woningmarkt

De economische crisis zorgt op de woningmarkt voor onzekerheid. De invloed is zichtbaar op de inkomenspositie van mensen, de arbeidszekerheden, de financieringsmogelijkheden en de woningprijzen. De woningmarkt is sterk veranderd sinds begin deze eeuw. Waar we voorheen nog stijgende inkomens verwachtten en een toename van eigen woningbezit, verwachten we nu dat de inkomens gelijk blijven en dat de vraag naar goedkope, goede woningen (zowel huur als koop) blijvend is. De verwachting is daarnaast dat nieuwbouwprojecten meer dan ooit gebaat zijn bij gefaseerde, flexibele ontwikkeling. Verder neemt de druk op de woningmarkt langzaam af, maar de zorg voor voldoende woningen blijft.

Kwaliteit

De aandacht voor de woonopgave verschuift van kwantiteit naar kwaliteit. Duurzaamheid van

woningen en de combinatie wonen-welzijn-zorg worden steeds belangrijker. Dit leidt tot een opgave in de bestaande huur- en koopvoorraad.

Wel vergrijzing, geen ontgroening

In de gemeente Hoogeveen zien we wel vergrijzing, maar nauwelijks ontgroening. De groei van Hoogeveen wordt vrijwel geheel gevoed door de groep 65-plussers. Ouderen blijven steeds langer zelfstandig wonen in de huidige woning. Eenvoudige ingrepen in en om de woning zijn hiervoor vaak voldoende. Ook de bouw van flexibele, levensloopbestendige woningen is nodig. Ouderen blijven graag in hun eigen woonomgeving wonen. Hiermee kan Hoogeveen de vergrijzingspiek opvangen en daarna andere doelgroepen bedienen.

Gezinsverduunning

Door individualisering en vergrijzing wonen steeds minder mensen in een woning. Deze gezinsverduunning verklaart een deel van de groei van het aantal huishoudens.

Wervende woonmilieus

Om de groei waar te kunnen maken, moet Hoogeveen wervende woonmilieus en woningen aanbieden die aansluiten bij de behoefte van huishoudens binnen en buiten de gemeentegrenzen. Het gaat met name om de groeiende groep senioren en kleine huishoudens, maar ook om de gezinnen die kwaliteit zoeken. Het komt voor dat doorstromers (mensen met een hoger inkomen) naar elders verhuizen, omdat een geschikte woning in de gemeente niet te vinden is. Weten we deze mensen te binden, dan ontstaat meer balans in de inkomensverdeling in Hoogeveen.

Kritische woonconsument

De behoefte verschuift van vooral de 'traditionele gezinswoning' naar een diversiteit aan woonvormen: grondgebonden en gestapeld voor senioren, stadswoningen, wonen in de dorpen, en wonen op het platteland in diverse vormen en prijzen. De kritische woonconsument kijkt naar woningen én locatie en is alleen te binden of te trekken met wervende woonmilieus. Hier past geen of minder traditionele woningbouw, maar wel particulier (en collectief) opdrachtgeverschap, stedelijke woonvormen en dorpse woonmilieus. De locatie moet kwaliteit bieden.

Blijvende vraag goedkoop wonen

De vraag naar goedkope en kwalitatief goede woningen is blijvend, zowel huur als koop. Het is van belang meer aandacht te schenken aan het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande voorraad.

De in gang gezette herstructurering (huur) moet worden voortgezet.

Energielasten

Fossiele brandstoffen worden schaarser en duurder. De energieprijzen staan onder druk. Daarom is een kwaliteitsslag nodig in de huur- en koopsector wat energiebesparing betreft. Energiebesparing betekent naast betaalbare woonlasten ook milieuwinst.

Regiofunctie wonen

Hoogeveen kiest voor beheerste groei. Daartoe is het nodig huidige bewoners te binden met aantrekkelijke woonmilieus, goede voorzieningen, diversiteit in aanbod en voor aanwas van buiten te zorgen. Hoogeveen wil aantrekkelijk zijn en de regiofunctie op het gebied van wonen waarmaken. Dat kan alleen in afstemming met omliggende gemeentes. De gemeenten in Zuidwest-Drenthe gaan een regionale Woonvisie maken in 2012. Hierin wordt de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwopgave tot 2020 afgestemd, als reactie op de Omgevingsvisie van de provincie. De gemeenten onderkennen het belang van afstemming gezien de veranderende woningmarkt. Zo kan concurrentie zoveel mogelijk worden voorkomen, diversiteit in aanbod worden vergroot, en verscheidenheid in bestaand aanbod worden benut.

4.4 Relevante visies en beleid wonen

Woonvisie

Door veranderende marktomstandigheden, demografische veranderingen, ontwikkelingen rondom duurzaamheid en nieuwe regelgeving, is woonbeleid noodzakelijk. De Woonvisie is een instrument waarmee de gemeente kan sturen, regisseren en faciliteren. Hiertoe is de Woonvisie 2011–2020 ‘Focus op een aantrekkelijke stad’ in december 2011 vastgesteld.

Wonen/welzijn/zorg

De gemeente wil de voorzieningen op het gebied van wonen/welzijn/zorg nóg meer op de menselijke maat toesnijden. Dat betekent onder meer bevorderen dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen woonomgeving en dat levensloopbestendige woningen gebouwd worden. Dit is vastgelegd in de Sociale Structuurvisie en past bij deze Structuurvisie .

Stadscentrum en wijken

In de Ontwikkelingsvisie Stadscentrum is het versterken van de woonfunctie in het centrum als ruimtelijke uitdaging benoemd. Het stadscentrum heeft een grote aantrekkingskracht om te wonen,

vanwege de kwaliteit van stedelijke voorzieningen. Hier ligt een grote woningbouwopgave. Ook vanuit de woonwijken is er animo voor wonen in het centrum. Een risico is dat de wijken leeglopen. Dit risico is te ondervangen door in de wijken kwaliteit te bieden qua woningen, voorzieningen en woonomgeving.

4.5 Uitvoering en wonen

Gelet op de ontwikkelingen, moet Hoogeveen bij de uitvoering van de woonopgave vooral aandacht hebben voor wervende woonmilieus in en om het stadscentrum en voor inbreiding in de stad. Daarnaast geconcentreerde groei van de dorpen en landelijk gebied. Zie verder hoofdstuk 10 Uitvoering.



5. VOORZIENINGEN

Met voorzieningen in deze Structuurvisie wordt bedoeld: zorg, onderwijs/opvoeding, sport/ontspanning, cultuur en ontmoeten.

5.1 Ambitie voorzieningen

De Structuurvisie van 2004 stelt:

Hoogeveen wil de bestaande voorzieningen voor de eigen inwoners en inwoners uit de regio zo veel mogelijk behouden en daarom inzetten op beheerste groei, verdeeld over stad, dorpen en het landelijk gebied.

Deze ambitie blijft anno 2012 hetzelfde.

5.2 Visie voorzieningen

De visie van 2004 op voorzieningen luidt:

Wat de dorpen betreft zullen soms voorzieningen gedeeld moeten worden met andere dorpen. In het centrum moet het voorzieningenniveau worden versterkt. Het is nodig aandacht te schenken aan ouderdom, kwaliteit en multifunctioneel gebruik van voorzieningen. Draagvlak voor voorzieningen heeft een relatie met het toevoegen van woningen. Door het meer efficiënt organiseren van voorzieningen in de vorm van multifunctionele centra voor onderwijs, sport, verenigingsactiviteiten en wellicht kleine dorpswinkels kan de leefbaarheid en gemeenschapszin in het buitengebied en in de dorpen toenemen. ICT en nieuwe organisatievormen van vervoer zullen helpen het isolement van plattelandsbewoners te verkleinen. Op cultuurgebied hoort een compleet en hoogwaardig aanbod bij Hoogeveen.

Anno 2012 is een bijstelling van de visie nodig gezien onderstaande ontwikkelingen rond het thema voorzieningen:

Hoogeveen blijft inzetten op het behouden en versterken van regionale voorzieningen in de kern Hoogeveen zoals (voortgezet, speciaal)onderwijs, sport, cultuur en zorg.

De focus komt te liggen op voorzieningen die bijdragen aan de maatschappelijke doelen. Leidend principe is de inhoudelijke samenwerking en logische clustering. De focus wordt dus verlegd van stenen naar inhoud. Beperkte financiële middelen vraagt om het maken van keuzes die leiden tot effectieve investeringen. Niet alle fysieke voorzieningen in wijken en dorpen kunnen dan ook in stand worden gehouden.

5.3 Ontwikkelingen voorzieningen

Centraliseren, clusteren en delen

De laatste jaren zien we landelijk en ook lokaal een trendbreuk van clusteren en delen in multifunctionele gebouwen naar clusteren en delen in een multifunctionele omgeving, ook wijk- en dorps overstijgend. De opgave daarbij is waar noodzakelijk nieuwbouw/renovatie, waar mogelijk inhoudelijke samenwerking in combinatie met multifunctioneel ruimtegebruik. Ontmoeten gebeurt en kan overal (van voetbalkantine tot social media), niet alleen in een buurthuis.

Woondorpen

We zien de afgelopen vijftig jaar een ontwikkeling van 'autonome dorpen' naar 'woondorpen'. Nieuwe inwoners³ vestigen zich met name in de dorpen vanwege de kwaliteit van de woning en de woonomgeving. Voor hun sociale contacten, de voorzieningen en het inkomen zijn ze niet van het dorp afhankelijk.

Vergrijzing

Zowel landelijk als in Hoogeveen zien we vergrijzing (meer ouderen) de komende jaren. Mensen blijven lang zelfstandig wonen en liefst in de eigen woning of eigen woonomgeving. De vergrijzingstrend leidt vooral bij 85 plussers tot een grotere behoefte aan intramurale zorg. Over 30 jaar is de vergrijzing over zijn piek heen. Om deze piek op te vangen is er behoefte aan geschikte, flexibele woningen, die daarna aantrekkelijk blijven voor andere groepen.

³ De directe aanwezigheid van voorzieningen op het platteland van Noord-Groningen is geen voorwaarde voor de leefbaarheid aldaar. De bereikbaarheid van de dorpen en aanwezigheid van een hechte gemeenschap zijn dat echter wel. Dit is de hoofdconclusie uit het onderzoek 'Leven in de leegte. Leefbaarheid in Noord-Groningen anno 2010', uitgevoerd door CAB.

Regiofunctie voorzieningen

De regiofunctie van Hoogeveen kan op diverse manieren versterkt worden en behouden blijven: Theater/congrescentrum De Tamboer trekt mensen uit de wijde regio.

Een clustering van de culturele voorzieningen en aandacht voor evenementen kan de regionale aantrekkingskracht verder versterken.

Het stadscentrum als regionaal winkelcentrum.

Op het gebied van sport en vrije tijd zijn het Bentinckspark en de plannen voor Nijstad als recreatiegebied van belang.

Op het gebied van zorg zijn ziekenhuis Bethesda en het Zorgpark ernaast belangrijk, evenals de diversiteit aan intramurale voorzieningen.

Op het gebied van onderwijs is de diversiteit aan soorten en niveaus van belang.

5.4 Relevante visies en beleid voorzieningen

De Sociale Structuurvisie stelt dat een wijk of dorp pas ‘echt leefbaar’ is als de noodzakelijke voorzieningen aanwezig zijn, nabij, goed bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. Openbare voorzieningen worden wijk- en dorpsgericht ontwikkeld en in stand gehouden op basis van behoefte en bij voldoende draagvlak. Het IAB (integraal accommodatiebeleid) van 2009 volgt deze lijn.

Bovenstaande visie is niet langer houdbaar, zie bijstelling onder 5.2. In het IHP 2011 (integraal huisvestingsplan sociaal-maatschappelijke accommodaties) zien we al een aanscherping: daarin is onderzoek naar mogelijkheden van clustering met andere wijken en dorpen het uitgangspunt. In de beleidsnotitie Gemeentelijke sportaccommodaties (2009) wordt gesteld dat de prioriteit ligt bij sportaccommodaties met onder andere een hoge bezettingsgraad.

Verdere aanscherping vindt plaats op basis van de bijstelling, zie 5.2.

5.5 Uitvoering en voorzieningen

Gelet op de ontwikkelingen en bijstelling, moet Hoogeveen bij de uitvoering van de opgave voor voorzieningen het beleid herijken. Zie verder hoofdstuk 10 Uitvoering.



6. BEDRIJVIGHEID

6.1 Ambitie bedrijvigheid

Hoogeveen haalt ook in de toekomst haar dynamiek uit bedrijvigheid en bereikbaarheid.

Deze ambitie van 2004 verandert niet.

6.2 Visie bedrijvigheid

De visie uit 2004 luidt:

De grote kracht van Hoogeveen is het midden- en kleinbedrijf. De initiatieven en de betrokkenheid van lokale ondernemers is zeer belangrijk voor de ontwikkeling en leefbaarheid van het buitengebied, de dorpen en de stad. Dit betekent dat er samen met het midden- en kleinbedrijf gezocht moet worden naar ruimtelijke kansen en mogelijkheden om de bedrijvigheid in Hoogeveen te stimuleren. Deze kansen liggen er niet alleen op de bestaande bedrijventerreinen en in de stadsranden maar ook in de dorpen en in het buitengebied.

Herstructurering van bestaande bedrijventerreinen is een hoofdkeuze. Bij nieuwe bedrijventerreinen is de inzet op meervoudig ruimtegebruik. Doel is niet vierkante meters realiseren maar bedrijvigheid en arbeidsplaatsen.

Ontwikkelingen in de agrarische sector bieden kansen voor recreatie en toerisme. Het staat de plattelandsbewoners vrij om daarin initiatieven te nemen.

Anno 2012 kent de visie op de volgende punten aanvulling en bijstelling:

Hoogeveen beschikt over voldoende bedrijven- en kantorenterreinen. In de stadsrandzone is geen behoefte meer aan een extra bedrijventerrein middels de Hellende Velden. Dit komt te vervallen. Ruimte om te ondernemen wordt ook geboden door verruiming van functies in vrijkomende agrarische bebouwing en via werken aan

huis. Bij bedrijvigheid wordt rekening gehouden met landelijke normen⁴ wat betreft regionale afstemming en hergebruik van bestaande bebouwing.

Of er behoefte zal zijn aan woon-werklocaties in de Groene Ketting van de stadsrandzone is nog niet te voorzien. Afhankelijk van de behoefte wordt dit in een gebiedsontwikkeling opgepakt.

Verder stimuleert Hoogeveen in brede zin de mogelijkheden in het landelijk gebied voor recreatie en toerisme, schaalvergroting in de landbouw en energieproductie, mits stedenbouwkundig en landschappelijk goed ingepast.

6.3 Ontwikkelingen bedrijvigheid

Vraag en aanbod arbeidsmarkt

De komende jaren is de uitstroom van de beroepsbevolking groter dan de instroom in Drenthe. Nieuw is dat mensen met een beperking instromen op de reguliere arbeidsmarkt. Tegenover de krimp van de potentiële beroepsbevolking kent Hoogeveen een structureel hoge werkloosheid. Meer evenwicht brengen tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, daar ligt de uitdaging de komende jaren. Het gaat daarbij zowel om een kwalitatief als kwantitatief scheve verhouding (mismatch). Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeid kan meehelpen om de verhouding recht te trekken. Ook ruimtelijk is deze ontwikkeling zichtbaar: er ontstaan combinaties van leren en werken ('leerwerklandschappen').

Groei aantal starters

Het aantal starters groeit reeds vele jaren. Ondersteuning (via StiB, Starters in Business) verhoogt voor hen in Hoogeveen de overlevingskansen. Een bedrijfsstart volgt vaak na het werken in loondienst, maar ook het parttime ondernemerschap naast loondienst groeit.

Toename aantal zzp-ers

Binnen de groep starters neemt het aandeel zzp-ers toe. Meer dan 50% van de Nederlandse bedrijven telt één werkzame persoon. Het gaat om diverse sectoren. Het totaal aantal zzp-ers neemt nog steeds toe.

⁴ Deze normen zijn vastgelegd in de SER ladder: deze omvat afwegingscriteria voor de ontwikkeling van de functies wonen, infrastructuur en bedrijvigheid, ontwikkeld door de SER (Sociaal-Economische Raad) en overgenomen door de rijksoverheid. Kern ervan is regionale afstemming en hergebruik van bebouwde ruimte.

Na de scepsis in de jaren negentig worden zzp-ers nu als onlosmakelijk onderdeel van het Nederlandse bedrijfsleven gezien. Dit past in de trends van flexibilisering en individualisering. Bedrijven besteden vaker nevenactiviteiten uit en steeds meer mensen willen de vrijheid om arbeid zelf in te delen en te combineren met privé- en zorgtaken.

Een bijkomstige ontwikkeling is de nieuwe vormen van samenwerking die de zzp-ers in hun netwerk aangaan. Deze samenwerking leidt soms tot een behoefte aan flexibele huisvesting.

Afname gemiddelde bedrijfsomvang

In alle sectoren neemt de gemiddelde bedrijfsomvang af. Opvallend is de versnelling hierin de laatste jaren. Het aantal bedrijven is in de afgelopen vier jaar gegroeid van ca. 2.800 tot meer dan 3.600, terwijl het gemiddeld aantal werknemers per bedrijf is gedaald van 8,7 naar 6,5. Dit komt door zowel een vermindering van het aantal grote bedrijven als een toename van het aantal zzp-ers. Of de ruimtevraag toe- of afneemt is niet eenvoudig te duiden, met uitzondering van de kantorenmarkt (zie verderop). Wel zien we steeds vaker ondernemers die een oplossing zoeken voor vrijkomende bedrijfsruimte. De regelgeving rondom ruimtelijke inrichting botst soms met de invullingsbehoefte van de ondernemers. Dit vraagt om alertheid op wat ondernemers wensen in relatie tot de regelgeving.

Winkelen: schaalvergroting

Een van de ontwikkelingen die gevolgen heeft voor de detailhandel is schaalvergroting. Dit is te zien in de supermarktbranche, maar speelt vrijwel in alle branches. Schaalvergroting gaat over meer vierkante meters verkoopvloeroppervlakte, maar gaat ook over ketens die grootschalig kunnen inkopen. Dit zorgt voor efficiëntie maar ook voor een verdringingsmarkt. Meer en meer verdwijnen (zelfstandige) speciaalzaken, ze worden verdrongen door de grotere supermarkt of worden overgenomen door landelijke winkelketens. Naar aanleiding hiervan is het te verwachten dat op termijn in een aantal wijken en dorpen winkelvoorzieningen onder druk komen te staan en mogelijk verdwijnen.

Winkelen: e-commerce

Er is nog een belangrijke ontwikkeling binnen de detailhandel die druk legt op de winkelvoorzieningen, namelijk de groei van e-commerce (digitale aan- en verkopen). E-commerce kan als zelfstandig bedrijf, maar ook in combinatie met de reguliere detailhandel. De omvang van de invloed op het bestaande winkelapparaat is nog onduidelijk.

Vrijkomende agrarische bebouwing

Al jaren zien we vrijkomende agrarische bebouwing een andere bestemming krijgen. De locaties zijn gewild voor beginnende en kleinschalige bedrijvigheid en wonen/werken. De ontwikkeling gaat niet gepaard met vrijkomende landbouwgronden. Vraag en aanbod zijn in evenwicht door de schaalvergroting en de teelt van energiegewassen.

Flexibel en efficiënt

Ondernemers gaan op zoek naar nieuwe en creatieve invulling van de bedrijfsruimtes onder invloed van de snelle technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarom moet de gemeente bijdragen aan een flexibele ruimtelijke regelgeving en snelle, efficiënte procedures rondom gewenste wijzigingen.

Het nieuwe werken en kantoren

Door de snelle ICT-ontwikkelingen is de fysieke werkplek van steeds minder belang. In de kantorenmarkt zijn de gevolgen daarvan al sterk zichtbaar. Het aantal vierkante meters per medewerker is de laatste jaren flink gedaald.

Aantrekkelijke bedrijventerreinen

Ook bedrijventerreinen doen mee in de trend van duurzaamheid en energiehuishouding. Om als gemeente aantrekkelijk te zijn voor nieuwe ondernemingen zijn deze elementen van groot belang, naast snelle verbindingen (internet en fysiek).

Aantrekkelijk stadscentrum

De ontwikkelingen in het stadscentrum zijn gericht op het aantrekkelijk, bereikbaar en levendig houden van de binnenstad op het gebied van wonen, werken en verblijven. Duurzame kwaliteit staat daarbij voorop. Het stadscentrum als regionale winkelvoorziening behouden en verbeteren. Ruimte geven aan evenementen.

Recreatie en toerisme

In de Economische Structuurvisie is aangegeven dat het aandeel werkgelegenheid in recreatie en toerisme in Hoogeveen achterblijft bij de rest van Drenthe. Er is behoefte aan ruimtelijke mogelijkheden voor een gezonde bedrijfsvoering. De herijking van het recreatie- en toerisme beleid moet kaders scheppen om dit mogelijk te maken.

De laatste jaren is het aantal evenementen in de gemeente flink gestegen. Door een goede samenwerking tussen organisatoren, verenigingen, ondernemers en gemeente is het mogelijk het aantal en de kwaliteit hoog te houden.

De ontwikkelingen in het Bentinckspark zijn onder andere gericht op het mogelijk maken van leisure-bedrijvigheid en evenementen.

Regiofunctie en bedrijvigheid

In het provinciaal omgevingsbeleid is vastgelegd dat de afstemming over de bedrijventerreinen plaatsvindt binnen het verband van de Drentse Zuidas en dat deze afstemming wordt verwoord in een werklocatievisie. De visievorming loopt en moet in 2012 leiden tot een gezamenlijk bedrijventerreinenbeleid. Het eventuele ruimtelijke effect van de samenwerking en de gezamenlijke visievorming is nog niet aan te geven.

6.4 Relevante visies en beleid bedrijvigheid

Economische Structuurvisie

In het kader van de gemeentelijke Economische Structuurvisie (2007) is nadrukkelijk gekozen voor investeren in het bestaande bedrijfsleven. De overheid moet zorgen voor een zo goed mogelijke economische bedrijfsomgeving. Daarbij spelen vijf vestigingsplaatsfactoren een rol:

1. Arbeidsmarkt: goed gemotiveerd en goed opgeleid personeel is essentieel.
2. Ruimte om te ondernemen: beschikbaarheid van voldoende fysieke ruimte.
3. Bereikbaarheid: nu en in de toekomst een voorwaarde om te kunnen ondernemen.
4. Aantrekkelijk woon- en leefklimaat: Hoogeveen moet een aantrekkelijk stad zijn om als ondernemer en werknemer te wonen en te leven.
5. De gemeente als betrouwbare partner, die investeert in samenwerking en excellente dienstverlening voor ondernemers.

De speerpunten in de Economische Structuurvisie sluiten aan bij de herijking van de Structuurvisie.

Detailhandels Structuurvisie

De Detailhandels structuurvisie (2008) geeft de visie en kaders aan voor de detailhandel in Hoogeveen:

1. Versterken van het centrum als recreatief winkelgebied voor inwoners uit Hoogeveen en de regio.
2. Inzetten op levensvatbare winkelvoorzieningen op wijk- en dorpsniveau.
3. Winkels in woninginrichting zoveel mogelijk clusteren.

De uitgangspunten van de Detailhandels structuurvisie sluiten aan bij de Ontwikkelingsvisie Stadscentrum en de actualisatie van de Structuurvisie.

Ontwikkelingsvisie Stadscentrum

Uitgangspunt is “behouden wat goed is, investeren in kwaliteit en repareren wat stuk is”. Hoogeveen werkt aan een aantrekkelijk, levendig, bereikbaar en duurzaam stadscentrum. Kwaliteit is het sleutelwoord met oog voor cultuurhistorie. Behouden en versterken van het stadscentrum als winkel- en verblijfsgebied en het centrum aantrekkelijker maken als woongebied. Ruimte geven aan cultuur en evenementen.

Beleidsnotities Toerisme en Recreatie/Evenementen

De missie in deze beleidsnotities is dat Hoogeveen een kwaliteitsslag wil maken: de toeristische sector moet een volwaardige en professionele bedrijfstak worden. Daarnaast is de missie meer mensen (dagbezoek en overnachtingen) naar Hoogeveen te trekken en meer bekendheid te genereren. De ambitie van de gemeente hierbij is het winkelcentrum ontwikkelen tot een regionaal centrum voor recreatief winkelen (funshoppes) en evenementen stimuleren die passen bij Hoogeveen. Een andere ambitie is de ontwikkeling van meer extensieve vormen van recreatie.

6.5 Uitvoering en bedrijvigheid

Gelet op de ontwikkelingen, moet Hoogeveen bij de uitvoering van de opgave voor bedrijvigheid vooral snel en adequaat inspelen op veranderingen aangaande dit thema. Zie verder hoofdstuk 10 Uitvoering.



7. BEREIKBAARHEID

7.1 Ambitie bereikbaarheid

De ambitie van 2004 blijft in 2012 staan:

Hoogeveen haalt ook in de toekomst haar dynamiek uit bedrijvigheid en bereikbaarheid.

7.2 Visie bereikbaarheid

Ook de visie van 2004 blijft geheel van kracht:

Hoogeveen heeft een markante en centrale positie in de regio Zuid-Drenthe en Noordwest-Overijssel. Als schakel tussen de Vechtstreek en Drenthe en tussen Meppel, Emmen en de regio Assen-Groningen ligt Hoogeveen boven op een knooppunt van hoogwaardige infrastructuur.

Hoofdkeuzes zijn het verbeteren van de entrees van Hoogeveen (ruimtelijke kwaliteit en qua verkeersafwikkeling) en het ontwikkelen van een nieuwe stadsrand. Deze hoofdkeuzes zijn belangrijk voor de kwaliteit, de identiteit en het imago van Hoogeveen. Verder is een betere bereikbaarheid van het centrum voor fietsers van belang vanuit de hele kern en de hele gemeente.

Anno 2012 is alleen een bijstelling voor duurzame mobiliteit aan de orde:

Hoogeveen heeft aandacht voor duurzame mobiliteit door gebruik van de fiets en het openbaar vervoer te bevorderen, als alternatief voor de auto. Hoogeveen blijft inzetten op het verbeteren van de doorstroming van het verkeer op de hoofdwegen.

7.3 Ontwikkelingen bereikbaarheid

Duurzame mobiliteit

De duurzaamheidstrend is ook te zien in de mobiliteit. Actuele thema's zijn bijvoorbeeld groene brandstoffen, uitstootbeperking, elektrisch (auto)rijden, en thuiswerken dankzij ICT.

Fiets: veiligheid, stalling en comfort

In 2001 heeft de Fietsersbond in Hogeveen een onderzoek naar het fietsklimaat uitgevoerd⁵. Het sterke punt van Hogeveen blijkt de directheid te zijn, rechtstreekse verbindingen voor fietsers zonder veel omrijden. Ook het oponthoud door kruispunten en andere barrières is beperkt. Er zijn relatief veel fietspaden. De punten waarop Hogeveen zich kan verbeteren zijn verkeersveiligheid, stalling en het comfort van de fietser.

Groei verkeer

Tot 2020 zal het verkeer blijven groeien, vooral de groei van het vrachtverkeer. Na 2020 stagneert de groei in verband met de stagnatie in de groei van de bevolking.

Openbaar vervoer

Het openbaar busvervoer staat onder druk. Op langere termijn kan dit leiden tot versobering van de dienstverlening. Voor wie afhankelijk is van het openbaar vervoer kan dit leiden tot een verminderde mobiliteit.

Regiofunctie en bereikbaarheid

Een pluspunt van Hogeveen is de goede bereikbaarheid en de parkeerplekken vlakbij de winkels en voorzieningen. Voor de regiofunctie is het belangrijk hieraan blijvende aandacht te schenken.

7.4 Relevante visies en beleid bereikbaarheid

Mobiliteitsvisie 2008-2020

In de Mobiliteitsvisie wordt ingezet op een goede bereikbaarheid van Hogeveen zonder dat dit ten koste gaat van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid.

De opgave is:

1. Verbeteren van de bereikbaarheid van Hogeveen met de (vracht)auto, op de fiets en met het openbaar vervoer. Door het oplossen van knelpunten in de hoofdwegstructuur in en rondom Hogeveen wordt de doorstroming van het verkeer verbeterd.
2. Terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers door het verbeteren van de verkeersveiligheid.
3. Inzetten op verbetering van de leefomgeving en op duurzame mobiliteit, ondermeer door het terugdringen van geluidsoverlast, besparing van energie en CO2 en verbetering van de luchtkwaliteit.

⁵ Zie Fietsnota Hogeveen 2011

Fietsnota Hoogeveen 2011

Hoogeveen wil het fietsgebruik stimuleren en de positie van de fiets ten opzichte van de auto verbeteren. Daarvoor worden maatregelen genomen die het comfort, de veiligheid en het gemak voor fietsers vergroten. Als ontbrekende schakel in het fietsnetwerk wordt een fietsbrug aan de zuidwestkant van de stad genoemd.

Parkeernota 2011

De parkeerdruk in de wijken, het centrum, de dorpen en op de bedrijventerrein groeit. De Parkeernota geeft kaders voor het opvangen hiervan.

7.5 Uitvoering en bereikbaarheid

Gezien de ontwikkelingen, moet Hoogeveen bij de uitvoering van de opgave voor bereikbaarheid vooral duurzame mobiliteit faciliteren en doorgaan met veiligheidsmaatregelen. Zie verder hoofdstuk 10 Uitvoering.



8. LANDSCHAP

Met landschap bedoelen we hier de diverse landschappen van Hoogeveen: stad, dorpen en buitengebied. Het landschap is de drager van de ruimtelijke kwaliteit.

8.1 Ambitie landschap

De ambitie van 2004 blijft van kracht:

Hoogeveen wil de verborgen kwaliteiten en waarden van landschap, dorpen en stad aan de oppervlakte brengen en versterken.

8.2 Visie landschap

De visie van 2004 luidt:

Het landschap, de dorpen en de stad zijn gelijkwaardige en complementaire ingrediënten van de Structuurvisie.

Hoogeveen kent een groot aantal interessante en in cultuurhistorisch opzicht waardevolle landschappen. In potentie bevatten die grote kwaliteiten. Om deze kwaliteiten te benadrukken en tot hun recht te laten komen, is het van belang de individuele kernkwaliteiten meer te accentueren en de verrommeling (met name de stadsranden) terug te dringen. Hoogeveen moet daarbij de schaaluiteersten koesteren (kleinschalig en besloten versus grootschalig en open). De diverse landschappen zijn te benoemen als de Kanalenzone, de Landgoederenzone en het Hollandsche Veld. De te versterken stadsranden zijn de Groene Ketting, de Blauwe Slinger en de Hellende Velden.

Door het toevoegen van water en bos kunnen de landschapstypes worden gekoppeld, waardoor grotere aaneengesloten leefgebieden met hogere ecologische potenties ontstaan. Ten westen van Hoogeveen moet een robuuste verbinding komen tussen het gebied van de Sallandse Heuvelrug en het Drents Plateau.

Deze visie blijft anno 2012 grotendeels hetzelfde. Een bijstelling dan wel aanvulling op de volgende punten is nodig:

In Hoogeveen ligt de ruimtelijke uitdaging bij herstel van structuren en bij een duurzame transformatie (herstructureren, herbestemmen, vervangen) van bestaande bebouwing (wonen, bedrijventerrein).

Er is blijvende aandacht voor groen- en watersystemen. Het stadsrandgroen en binnenstedelijk groen willen we koppelen om de biodiversiteit te verbeteren en de beeldkwaliteit van de stad te versterken. Om weersextremen zoveel mogelijk op te kunnen vangen moet er voldoende waterberging zijn.

Landschappelijk ligt er een opgave in het vinden van gebieden voor schaalvergroting in de landbouw en voor energieopwekking. Op diverse plekken liggen er kansen, mits stedenbouwkundig en landschappelijk goed ingepast.

Het water terugbrengen in de stad bij de Willemskade is geen haalbare optie en vervalt. De Hellende Velden vervallen als bedrijventerrein. Het Hollandsche Veld vervalt als locatie voor landelijk wonen. Ook het bebouwen als woningbouwlocatie van Nijstad en Alteveer nabij de snelweg vervalt.

8.3 Ontwikkelingen landschap

Natuur

Financiering van de landschapsontwikkeling en behoud en beheer staat onder druk. Rijks- en provinciale middelen voor landschap en natuur vallen grotendeels weg, verantwoordelijkheden verschuiven van rijk naar provincie en van provincie naar gemeenten. Als herstel en onderhoud achterwege blijven gaan landschapselementen verdwijnen.

Duurzame transformatie

De ruimtelijke opgave gaat steeds meer over transformatie van de bestaande bebouwing. Niet uitbreiden, maar herbestemmen of vervangen naar aanleiding van de behoeften van bewoners en gebruikers. Naast duurzaamheid zijn kenmerken van de opgave levendigheid en leefbaarheid, vergroening en differentiatie. Functiemenging en groene- en landschappelijke kwaliteit van de te transformeren gebieden zijn sleutelbegrippen. Leidend bij de duurzame transformatie is behoud van de karakteristieken van de stad, het landelijk gebied en de dorpen. Duurzame transformatie gaat

behalve over ruimtelijke ook over sociale aspecten. De transformatie beoogt namelijk ook behoud van het sociale netwerk en versterking van de cohesie in de buurt.

Energielandschappen

De aandacht voor duurzaamheid en met name energiewinning heeft ook ruimtelijke consequenties. Zonnecollectoren, windenergie, teelt van gewassen voor groene energie, maar ook winning uit de ondergrond zijn in toenemende mate van invloed op het landschap. Dit betekent voor Hoogeveen dat er stedenbouwkundige en landschappelijke randvoorwaarden moeten zijn om energiewinning lokaal de kans te geven.

Cultuurhistorie

De aandacht voor cultuurhistorie neemt toe. De cultuurhistorische geschiedenis van Hoogeveen is af te lezen aan de bebouwing, het landschap en de bodem. Het eigene, het historisch gegroeide geeft identiteit aan een gebied. Dit is meer dan alleen esthetiek. Het zijn plekken waar mensen een sociale en emotionele binding mee hebben, die bijdragen aan de leefbaarheid en de streekcultuur. Cultuurhistorie wordt dan ook steeds meer ingezet bij ruimtelijke, economische en toeristisch-recreatieve ontwikkelingen.

Regiofunctie en landschap

De regiofunctie van Hoogeveen kan op diverse manieren versterkt worden en behouden blijven.

- Het verder verbeteren van de kwaliteit van het stadscentrum helpt Hoogeveen aan een betere positie in de regio op het gebied van wonen, verblijven, winkelen en werken.
- Duurzaamheid is een thema waarmee Hoogeveen zich als voormalig energieproducent (turf) kan onderscheiden in de regio, bijvoorbeeld met nieuwe energielandschappen.
- Hoogeveen streeft naar een vitaal landelijk gebied. Dat vraagt om regionale samenwerking.

8.4 Relevante visies en beleid landschap

Groenstructuurvisie

Met de Groenstructuurvisie Prachtstad en Stoere dorpen (2009) wil de gemeente Hoogeveen het groen inzetten om de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van de gemeente te versterken. De Groenstructuurvisie volgt de fysieke Structuurvisie van 2004 en bevat bouwstenen voor het openbare groen in de stad en de dorpen. Uitgangspunt is beheerbewust ontwerpen. De realisatie van de Groenstructuurvisie vindt plaats in uitvoeringsprojecten.

Visie landelijk gebied

Deze visie uit 2008 grijpt terug op de Structuurvisie van 2004. De kwaliteiten van de Hoogeveense landschappen staan er in beschreven, net als de maatregelen die nodig zijn om ontwikkelingen in de landschappen te kunnen sturen. De grootste gebruiker van het buitengebied is en blijft de agrarische sector. De schaalvergroting en vermindering van het aantal bedrijven hierin zijn onomkeerbaar. Het landelijk gebied biedt ook ruimte aan andere functies: recreatie en toerisme, bedrijvigheid en zorg. Deze zijn nodig om het buitengebied en de dorpen sociaal-economisch vitaal te houden.

Waardevolle landschappen

De gemeente Hoogeveen werkt aan een cultuurhistorische waardekaart. Hoogeveen wil daarin een koppeling maken tussen archeologie, historische geografie en historische bouwkunde. In deze gemeente liggen de meeste aardkundig waardevolle gebieden ten noorden van de stad. Het betreft ondermeer het beekdal Oude Diep, dekzandwelingen, stuifzand en vlakke ontginningsvlakten. Het noordelijk deel van de gemeente is ook het meest waardevolle gebied vanuit archeologisch oogpunt.

Agenda platteland Zuidwest Drenthe

Hoogeveen streeft naar een vitaal landelijk gebied. In samenwerking met de omliggende gemeenten wordt een Agenda Platteland gemeenten Zuidwest Drenthe opgesteld. Hierin wordt de opgave voor het landelijk gebied voor drie thema's uitgewerkt: landschap en cultuurhistorie, natuurwaarden buiten de Ecologische Hoofdstructuur, en sociaal economische vitalisering. De Agenda is een reactie op de Omgevingsvisie van de Provincie.

8.5 Uitvoering en landschap

Gezien de ontwikkelingen, moet Hoogeveen bij de uitvoering van de landschapsopgave vooral letten op energielandschappen, schaalvergroting in de landbouw en cultuurhistorie. Zie verder hoofdstuk 10 Uitvoering.



9. DUURZAAMHEID

9.1 Ambitie duurzaamheid

De ambitie van 2004 is:

Hoogeveen kiest voor een duurzame ontwikkeling en inrichting van het landelijk gebied, de dorpen en de stad.

Anno 2012 is bijstelling van de ambitie niet nodig.

9.2 Visie duurzaamheid

De visie van 2004 luidt:

Duurzaamheid loopt als een rode draad door de visie. Voorbeelden van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling zijn de koppeling van de diverse landschappen tot grotere ecologische gebieden, de belangrijke plaats voor water en de visie op de stadsranden. Duurzaamheid spreekt ook uit het streven de verborgen kwaliteiten en waarden van landschap, dorpen en stad aan de oppervlakte te brengen.

Hoogeveen is rijk aan cultuurhistorisch interessante watergangen. Waar deze verdwenen zijn, kunnen ze waar mogelijk en nodig worden teruggebracht. Water is voor verschillende functies van grote waarde: waterberging, water aan- en afvoer, wonen, ecologie en recreatie. Deze functies laten zich goed combineren. Daarom ligt er een uitdaging om water een belangrijke en passende plaats te geven in het landschap.

Voor bouwontwikkelingen in het landelijk gebied hanteert Hoogeveen het principe 'rood voor groen of blauw'⁶.

De visie van 2004 gaat voornamelijk over biodiversiteit en water. Duurzaamheid is een rode draad in de gehele Structuurvisie. Anno 2012 wordt de volgende aanvulling dan wel bijstelling gegeven:

⁶ Dat wil zeggen: nieuwe bebouwing compenseren met extra groen en/of water

Hoogeveen streeft naar een ecologische, economische en sociale duurzaamheid. Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven voor inwoners en bedrijven nu en voor de toekomst geborgd is. Voor een leefbare en duurzame samenleving zijn energiebesparing, gebruik van duurzame energie, vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen en materiaalkeuze belangrijke uitgangspunten voor Hoogeveen. De leefomgeving moet de lange-termijnveranderingen in het klimaat en weersextremen zo veel mogelijk kunnen opvangen door vergroening en voldoende waterberging. Groen en water krijgen aandacht vanwege de rol bij een veranderend klimaat, maar ook om de biodiversiteit en aantrekkingskracht van Hoogeveen te vergroten.

9.3 Ontwikkelingen duurzaamheid

Naar nieuwe energiebronnen

Op wereldschaal vindt een verschuiving plaats van fossiele brandstoffen naar een nieuwe, schone, betaalbare en betrouwbare energievoorziening. Deze overgang gaat gepaard met een toenemend ruimtebeslag voor de opwekking van duurzame energie.

De Hoogeveense ondergrond biedt veel potentie voor het leveren van geothermie (aardwarmte maar mogelijk ook elektriciteitopwekking) en voor warmte-koudeopslag (WKO). De verwachting is dat het gebruik van de ondergrond voor allerlei energietoepassingen in de nabije toekomst substantieel toeneemt.

Klimaatverandering

De klimaatsverandering die gaande is, heeft ook voor Hoogeveen ruimtelijke gevolgen. Blijvende aandacht is nodig voor de aanwezigheid van groen en de waterhuishouding, om extreme buien op te vangen en wateroverlast te voorkomen.

Sociale duurzaamheid

Sociaal duurzaam betekent oog hebben voor energielasten van bewoners en voor levensloopbestendige woningen, zodat mensen zo lang mogelijk in hun betaalbare woning en (sociale) woonomgeving kunnen blijven wonen.

Economische duurzaamheid

De afnemende beschikbaarheid van fossiele energie heeft als gevolg dat de energieprijzen stijgen. Dit kan enerzijds een rem zijn voor economisch herstel, en anderzijds een stimulans voor innovatie. De

klimaatverandering stelt nieuwe eisen aan onze infrastructuur (aanleg en onderhoud) en aan de mogelijkheden binnen de landbouw. Daarnaast biedt klimaatverandering kansen. Zo heeft het waterbergingsgebied Oude Kene inmiddels ook een recreatiefunctie.

Ecologische duurzaamheid

Ecologisch duurzaam betekent vooral efficiënter gebruik van onze hulpbronnen, zuiniger omgaan met energie, en behoud en versterking van de biodiversiteit. Voorbeelden die we hiervan zien, zijn de 'oogst' van water, warmte en koude, en de realisatie van ecologisch robuuste natuur en watersystemen.

Regiofunctie en duurzaamheid

Duurzaamheid is een thema waarmee Hogeveen zich als voormalig energieproducent (turf) kan onderscheiden in en buiten de regio.

De inzet op duurzame energieproductie in de gemeente Hogeveen kan een breder effect hebben op de regio, namelijk meer bedrijvigheid door energiegebonden locaties, een mogelijke afzet van energie buiten de gemeente, en een rol bij energieprojecten buiten de gemeente. Voor die rol kan het Lokaal Duurzaam EnergiedienstenBedrijf (LDEB) veel betekenen.

Verder is waterberging in Hogeveen ook berging van water uit de regio (zoals in het geval van Oude Kene en Nijstad).

9.4 Relevante visies en beleid duurzaamheid

Milieuvisie

In 2008 is de gemeentelijke milieuvisie vastgesteld. De vier belangrijkste ambities hierin zijn een klimaatneutraal beleid, communicatie over milieuonderwerpen, duurzaam waterbeheer, en een zo laag mogelijke milieubelasting door (huishoudelijk) afval. De komende jaren volgen uitvoeringsprogramma's met controleerbare doelen. De gemeente kan de doelen alleen bereiken samen met partners.

Klimaatbeleid

Het klimaatbeleid van 2010 stelt dat de gemeente Hogeveen haar eigen organisatie in 2020 CO₂-neutraal wil hebben ingericht. Daarnaast is de ambitie om het gehele grondgebied van Hogeveen in 2040 CO₂-neutraal ingericht te hebben inclusief de industrie. Het streven is naar een energiehuishouding die betrouwbaar en betaalbaar is, met een minimum aan uitstoot van broeikasgassen. Voor de realisatie hiervan zullen alle vormen van duurzame energie (grootschalig)

ingezet moeten worden: zonne-energie, geothermie, warmte-koudeopslag, warmtenetten, biomassa, waterkracht en windenergie.

Duurzaam waterbeheer

In 2005 is het waterplan Hoogeveen vastgesteld, in 2009 is het geactualiseerd. Het waterplan bevat de gezamenlijke visie van de gemeente Hoogeveen en het waterschap Reest en Wieden op het waterbeheer tot 2030. Doelstelling is te komen tot een gezond, aantrekkelijk en duurzaam watersysteem door benutten van kansen en het oplossen van knelpunten binnen de (ruimtelijke) ontwikkelingen die de Structuurvisie 2004 aangeeft. Kansen zijn bijvoorbeeld waterneutraal bouwen bij nieuwe ontwikkelingen. Knelpunten zijn bijvoorbeeld grondwateroverlast en een waterbergingstekort van vier tot acht hectare.

9.5 Uitvoering duurzaamheid

Gezien de ontwikkelingen, moet Hoogeveen bij de uitvoering van de duurzaamheidsopgave vooral letten op energieopwekking, de aanwijzing van plekken ervoor en de samenwerking hierover. Zie verder hoofdstuk 10 Uitvoering.



10. UITVOERING

In hoeverre kan Hoogeveen de ruimtelijke ambities uitvoeren? Welke rollen en strategieën van de gemeente passen daarbij?

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) geeft aan dat een structuurvisie realistisch en uitvoerbaar dient te zijn. Deze uitvoeringsparagraaf geeft inzicht daarin.

10.1 Financiële doorrekening

Per thema zijn alle ambities en visies uit de Structuurvisie en de aanhangende deelstructuurvisies globaal doorgerekend. De doorrekening laat zien dat voor de periode 2012 - 2030 ongeveer 340 miljoen euro nodig is voor uitvoering van de Structuurvisie. De gemeente staat niet alleen voor deze financiële opgave. Verwacht wordt dat de markt een deel van de ontwikkelmogelijkheden gaat oppakken en de hiermee gemoeide kosten zal dragen. Ook zullen de subsidiemogelijkheden zoveel mogelijk worden benut.

In de meerjarenbegroting van 2012 – 2015 is voor uitvoering van de structuurvisie een bedrag van ruim 94 miljoen opgenomen. Voor de periode 2015 -2030 komt de overige 246 miljoen euro uit het gemeentelijk budget, de markt en subsidies.

Belangrijke voorwaarde bij de uitvoering van de structuurvisie is dat de gemeente de juiste strategie hanteert en daar waar nodig keuzes maakt.

10.2 Hoe sturen op de uitvoering?

Voorafgaand aan de Voorjaarsnota zal telkens een Uitvoeringsprogramma Structuurvisie worden opgesteld. Daarin staan de concrete beleidsinspanningen en projecten voor de eerstvolgende vier jaren. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en waar nodig aangepast. Het uitvoeringsprogramma is een bron voor de Voorjaarsnota en programmabegroting en maakt deel uit van de planning- en controlcyclus. De uitvoeringsplannen per thema voeden het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie.

10.3 Welke strategieën hanteren?

Grondbeleid is maatwerk. Per situatie wordt een ontwikkelstrategie bepaald, waarbij de gemeente kiest voor een actieve, faciliterende of passieve rol. In ieder geval is het belangrijk geschikte locaties voor handen te hebben.

Welke strategie de gemeente inzet om de ambities uit de Structuurvisie te realiseren, is vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2011- 2015. De nota Grondbeleid is onlosmakelijk verbonden met de Structuurvisie. De wijze waarop de gemeente haar kosten verhaalt, is eveneens vastgelegd in de nota Grondbeleid.

Analyse

Voor elk thema in deze Structuurvisie geldt dat een voortdurende monitoring van de ontwikkelingen nodig is met analyse ervan en eventuele bijsturing. Om snel en adequaat in te spelen op de ontwikkelingen dienen bestemmingsplannen zo flexibel mogelijk te zijn.

Locatiepaspoorten

Om te kunnen sturen op de ontwikkeling van de ontwikkellocaties, maakt de gemeente voor alle potentiële locaties 'locatiepaspoorten'. Dit locatiepaspoort geeft een realistisch beeld van de gewenste invulling van de locatie, kwalitatief en programmatisch. De gemeente stelt hiermee vooraf de kaders en geeft daarna de verantwoordelijkheid en vrijheid aan de initiatiefnemers. Het paspoort is een dynamisch sturingsinstrument en kent een houdbaarheid van twee jaar.

10.4 Uitvoering en wonen

Hieronder eerst de rollen en strategieën aangaande de uitvoering van de woonopgave. Daarna volgt een toelichting.

Rol	Strategie
Bij eigen locaties: Initiatiefnemer	Regisseren Investeren
Bij locaties derden: Regisseur	Stimuleren Faciliteren Regisseren

Toelichting

Hoogveen zal tot 2030 groeien met ca. 2400 huishoudens. Daarvoor zijn volgens de Woonvisie tot 2020 eerst zo'n 1650 woningen extra nodig. Wervende woonmilieus zijn daar een belangrijk onderdeel van. Door jaarlijkse monitoring van de Woonvisie wordt duidelijk of de opgave wordt gehaald. Na vijf jaar wordt de balans opgemaakt en de nieuwe bouwopgave bepaald, eventueel ondersteund door geactualiseerd woonbeleid.

Diverse locaties in en om het stadscentrum, daarbuiten en ook in de dorpen, bieden voldoende mogelijkheden om de woningbouwopgave te realiseren. Of, wanneer en hoe de beoogde locaties tot ontwikkeling worden gebracht, is afhankelijk van een groot aantal factoren, zoals de marktsituatie, de eigendomssituatie en de financiële haalbaarheid. De gemeente regisseert, stimuleert en faciliteert met het oog op een juiste prioritering en een evenwichtige verdeling van programma. Jaarlijks weegt de gemeente de eerstvolgende ontwikkellocaties af in het uitvoeringsprogramma.

Bij het ontwikkelen van de locaties van en door derden, dragen deze derden de ontwikkelkosten, inclusief die voor het openbaar gebied.

De wooncorporaties zijn belangrijke partners bij het realiseren van de opgave. De samenwerking met wooncorporaties wordt vastgelegd in prestatieafspraken.

De wijze waarop de regionale afstemming plaats vindt, wordt vastgelegd in de regionale woonvisie.

10.5 Uitvoering en voorzieningen

Hieronder eerst de rollen en strategieën aangaande de uitvoering van de opgave voor voorzieningen. Daarna volgt een toelichting.

Rol	Strategie
Rol IHP-voorzieningen: Initiatiefnemer	Regisseren Samenwerken Investeren
Rol zorgvoorzieningen: Regisseur	Regisseren Stimuleren Faciliteren

Toelichting

De visie over voorzieningen in deze geactualiseerde Structuurvisie is een aanvulling op de Sociale Structuurvisie. Een herijking van het Integraal Accommodatiebeleid (IAB) en een vertaling ervan in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is nodig.

Het jaarlijkse Integraal Huisvestingsplan (IHP) kijkt vier jaar vooruit en gaat over investeringen en onderhoud voor de volgende accommodatiesoorten:

- onderwijs
- binnen- en buitensport
- wijk-, buurt- en dorpshuizen
- peuterspeelzalen
- cultuuraccommodaties en gemeentelijke gebouwen

De projecten uit het IHP leveren input voor het Uitvoeringsprogramma Structuurvisie.

Wat de zorgvoorzieningen betreft, is het belangrijk samen met partners een goede verdeling over de gemeente te borgen.

10.6 Uitvoering en bedrijvigheid

Hieronder eerst de rollen en strategieën aangaande de uitvoering van de opgave voor bedrijvigheid. Daarna volgt een toelichting.

Rol	Strategie
Initiatiefnemer Regisseur	Regisseren Faciliteren Investeren Stimuleren Regionaal samenwerken

Toelichting

De opgave voor bedrijvigheid voor de komende jaren is als volgt:

- De gemeente streeft naar flexibele ruimtelijke regelgeving en snelle, efficiënte procedures rondom gewenste wijzigingen. Dit is nodig om te kunnen inspelen op de snelle technologische,

maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

- De gemeente zet in op effectief en duurzaam ruimtegebruik op bedrijventerreinen. Daar ligt ook een hoge ambitie voor energieopwekking, waarbij de investeringen door de markt onmisbaar zijn.
- Van oudsher maakt de gemeente Hoogeveen zich sterk voor werkgelegenheid. De inzet tot dusver lag vooral op het realiseren van bedrijventerreinen. Met voldoende bedrijventerreinen op voorraad, zal de inzet de komende jaren vooral gericht zijn op acquisitie: bedrijven naar Hoogeveen trekken en revitaliseren van bestaand bedrijventerrein..
- Aansluiting van onderwijs op arbeid, ook ruimtelijk is deze ontwikkeling zichtbaar: er ontstaan combinaties van leren en werken ('leerwerklandschappen').
- Het scheppen van kaders door het herijken van het recreatie en toerismebeleid.
- In het kader van de regionale samenwerking wordt in het Drentse Zuidasverband een werklocatievisie opgesteld.

10.7 Uitvoering en bereikbaarheid

Hieronder eerst de rol en de strategieën aangaande de uitvoering van de opgave voor bereikbaarheid. Daarna een korte toelichting.

Rol	Strategie
Initiatiefnemer	Regisseren Stimuleren Faciliteren Samenwerken Investeren

Toelichting

Optimale bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor meerdere functies in onze gemeente. In de mobiliteitsvisie zijn de kaders hiervoor vastgelegd. Ook de Fietsnota biedt kaders. Duurzame mobiliteit speelt in beide gevallen een belangrijke rol.

Goede bereikbaarheid is vooral een gemeentelijke taak met gemeentelijke investeringen. De investeringen zullen daar waar mogelijk worden verhaald op (particuliere) ontwikkelingen.

Regisseren en investeren doet de gemeente de komende jaren op:

- doorstroming (A28 afritten, ringenstructuur)
- fietsverkeer (stimuleren fietsgebruik, stalling, comfort)
- verkeersveiligheid

Regisseren en samenwerken is de strategie van de gemeente de komende jaren voor:

- oplaadpunten elektrisch vervoer
- fietspadennetwerk voor de recreatieve fietser (Recreatieschap en Provincie)

10.8 Uitvoering en landschap

Hieronder eerst de rol en de strategieën aangaande de uitvoering van de landschapsopgave. Daarna volgt een toelichting.

Rol	Strategie
Bij eigen locaties: Initiatiefnemer	Regisseren Investeren
Bij locaties derden: Regisseur	Regisseren Stimuleren Faciliteren

Toelichting

In de Structuurvisie wordt ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte en het landschap. In de Groenstructuurvisie is dat nog eens nader uitgewerkt.

De financiering van de uitvoering vindt zo mogelijk plaats in de gemeentelijke (investerings)projecten en in de concrete gemeentelijke locatieontwikkelingen.

Wanneer de locatieontwikkeling in handen van derden is, zijn de te maken kosten voor de inrichting van het openbaar gebied voor de ontwikkelende partij.⁷

⁷ Het 'Handboek inrichting openbare ruimte', de 'Groenstructuurvisie' en de 'Civiel- en cultuurtechnische standaard' zijn daarbij de leidraad.

Onderstaande punten zijn belangrijk voor de uitvoering van de landschapsopgave de komende jaren.

- De uitbreiding van een dorp wordt landschappelijk ingepast. In het kader van het kostenverhaal wordt dit omgeslagen op de betreffende uitbreiding.
- Er worden stedenbouwkundige en landschappelijke randvoorwaarden opgesteld om energielandschappen en de schaalvergroting in de landbouw te kunnen realiseren.
- Hoogeveen gaat een waardekaart cultuurhistorie opstellen waarin archeologie, historische geografie en historische bouwkunde aan de orde komen.
- Er moet samen met partners gezocht worden naar financieringsmogelijkheden voor herstel en onderhoud van landschapselementen.

10.9 Uitvoering en duurzaamheid

Hieronder eerst de rol en de strategieën aangaande de uitvoering van de duurzaamheidopgave. Daarna volgt een toelichting.

Rol	Strategie
Bij eigen projecten: Initiatiefnemer	Regisseren Investeren
Bij locaties derden: Regisseur	Regisseren Samenwerken Stimuleren Faciliteren

Toelichting

Duurzaamheid loopt als rode draad door de gehele Structuurvisie. De ambities op het gebied van duurzaamheid zijn nader uitgewerkt in onder andere de milieuvisie en het klimaatbeleid.

Met het realiseren van de geformuleerde klimaatambitie (klimaatneutrale organisatie en gemeente) zijn grote bedragen gemoeid. Investerings door de gemeente zijn verhoudingsgewijs beperkt. Wel moeten de gemeentelijke investeringen renderen. Net als bij de uitvoering van het thema landschap, vindt de financiering van de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen zo mogelijk plaats in de gemeentelijke (investerings)projecten en in de locatieontwikkelingen. Indien de locatieontwikkeling in handen van derden is, komen de duurzaamheidskosten voor rekening van de ontwikkelende partij.

De gemeente wil in duurzame energieprojecten een regierol vervullen. Financieel en technisch inhoudelijk is samenwerking met het bedrijfsleven nodig om de ambitie te realiseren. Daarom hebben gemeente en Rendo Duurzaam gekozen voor de opzet van een Lokaal Diensten Energie Bedrijf (LDEB). Het LDEB verzorgt het management van projecten, waarin meer partijen worden uitgenodigd samen te werken en financieel te participeren. De benodigde investering in de energieprojecten levert naar verwachting de nodige rendementen op, waardoor ze commercieel gezien interessant zijn. Op deze wijze kan een zichzelf terugverdienend fonds ontstaan voor duurzame projecten. Met de voorspelde groei van de duurzame energiemarkt is de verwachting dat de markt energieprojecten oppakt.

Energieprojecten, wateropgave, bodem enz. komen terug in het uitvoeringsprogramma Structuurvisie via jaarlijkse milieujaarplannen.



11. BRONNEN

- Wet ruimtelijke ordening, 2008
- Ontwerp Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte, 2011
- Nota Ruimte
- Nota Mobiliteit
- Provinciale omgevingsvisie Drenthe, 2010.
- Structuurvisie Hoogeveen ruim gezien, 2015-2030
- Statistische jaargids gemeente, 2010
- CBS gegevens, 2005-2010
- Woonvisie, 2011
- Sociale Structuurvisie, 2008
- Ontwikkelingsvisie Stadscentrum, 2008
- Economische Structuurvisie, 2007
- Detailhandels Structuurvisie, 2008
- Integraal Accommodatiebeleid, 2009
- Integraal Huisvestingsplan, 2011
- Beleidsnotitie Gemeentelijke sportaccommodaties, 2009
- Beleidsnotities Toerisme en Recreatie/Evenementen, 2008
- Mobiliteitsvisie, 2008-2020
- Parkeernota, 2011
- Fietsnota, 2011
- Groenstructuurvisie Prachtstad en Stoere dorpen, 2009
- Visie landelijk gebied, 2008
- Milieuvisie, 2008
- Klimaatbeleid, 2010
- Waterplan Hoogeveen, 2005 actualisatie, 2009
- Nota Grondbeleid, 2011- 2015
- Handboek inrichting openbare ruimte, 2011
- Civiel- en cultuurtechnische standaard, 2010
- Leven in de leegte. Leefbaarheid in Noord-Groningen anno 2010

12. BIJLAGE

In de bijlage is de Structuurvisiekaart Hoogeveen 2015 - 2030 te vinden als ruimtelijke vertaling van de Structuurvisie Hoogeveen 2.0. In de kaart zijn geen energielandschappen aangeduid, omdat het zoekgebied hiervan de hele gemeente is.



**Gemeente
Hoogeveen**

Bijlagen

POSTADRES

Postbus 20.000
7900 PA Hoogeveen

BEZOEKADRES

Raadhuisplein 24
7901 BW Hoogeveen

TELEFOON

14 0528

FAX

0528-291325

E-MAIL

info@hoogeveen.nl

INTERNET

www.hoogeveen.nl